د ژوند بښکلا په احتياط کې ده.

د ترافيکي اصولو او مقرراتو د زده کړې درسونه

Ketabton.com

راټولوونکئ او ليکونکئ: سيف الله (بسمل)

کال ۱۳۹۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

ژوند د خدای ج ستر نعمت دی، ددغه ستر نعمت ساتنه یو مسوولیت دی او مسوولین یې موږ یو. موږ ته خدای ج عقل او شعور راکړی، په دې نړۍ کې یې د اشرف المخلوقاتو په نوم نومولي یو. د عقل او شعور په واسطه یې دا توان راکړی چې د ښه او بد ترمینځ تفکیک وکړو. کله چې د ښه او بد تر مینځ تفکیک وکړای سو، ښو ته دوام وروکوو او د بدو څخه ځان ساتو. ژوند د خپل بهبود لپاره د تکامل زیات پړاوونه طی کړ، نن تر هر وخت عقل انشکاف پیداکړی د ژوند د هوساینې لپاره یې بېلابیلې وسیلې کشف کړي د همدا وسیلو له جملې څخه یې کښتۍ، طیاره او موټر هم په وجود راوړي. دغه وسیلو ته دریې ډوله ترافیک هم ویلی سو بحري ترافیک، هوایي ترافیک او ځمکني ترافیک. بحري او هوایي ترافیک پر خپل ځای زموږ کار د ځمکني ترافیکو سره دی. د ځمکني ترافیکو سره یوځای ترافیکي اوصول او مقررات هم ایجاد سوي.کله چې د آس... بایسکل، موټرسایکل، موټر او ټکټر څخه استفاده کوو. لازمه ده چې په ترافیکي اوصولو او مقرراتو به پوه یو. که په ترافیکي اصولو عمل وکړو هم ځان او هم به مو نورو ته اضافه ژوند وربخښلی وي، که یې ونه کړو د ژوند په روانه لړۍ کې به مو د خطر فیصدي نوره هم زیاته کړې وي. خبره بیرته د عقل لور ته ځي عقل موږ ته د احیتاط سپارښتنه کوي، چې د وسایطو څخه په استفاده احتیاط وکړو هم به مو د ځان او به مو د نورو ژوند ژغورلی وي.

راځئ چې ترافیکي اصول مراعات کړو، هم د ځان او هم د نورو ژوند وژغورو!

په درنښت

سیف الله بسمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ترافيکو تاريخچه

لومړني انسانانو په سمځو(مغارو) کي ژوند کوئ، ژوند يې په خورا ابتدايي مراحلو کي قرار درلود دوی خپل خوراکي توکي د ځنګلي نباتاتو څخه پوره کول، دژوند په دغه جريان کي په سمځو کي د طوفانو، بادو، زلزلو او نورو طبيعي افتو په منځته راتلو سره ژوند ورته ګران سو، فکر يې وکړ چې دښتو، بدياو، د غرو لمنو او سمندرونو پر غاړه کورونه ودان کړي، همداسې يې وکړل، ټولنيز ژوند يې پيل کړ د عقل په انکشاف سره يې زراعت ته مخه کړه، يوو شمير حيوانات يې اهلي کړل، د خپلو اموالو د انتقال د يوه ځايه څخه تر بل ځايه پوري د تګ لپاره د همدغه حيواناتو څخه استفاده وکړه، همدغه وخت لومړني ترافيک په وجود راغلل.

په اروپا کي تر صنعتي انقلاب وروسته په (18مه) پيړۍ کي لومړنی موټر په وجود راغلی، همدا لړۍ انکشاف پيدا کړ، لومړنيو موټرانو په ښارو کي په غيري منظم ډول حرکتونه کول چې بيا يو شمير ټکرونه په وجود راغلل، د هغه وخت د ضرورت سره سم د ښاري نظم د تنظيم لپاره پوليس ټرافيک په وجود راغلل.

د ترافيک Traffic کليمه د لومړي ځل لپاره په روم او انګليستان کي وکارول سوه. ترافيک هم د لومړي ځل لپاره په همدغه هيوادو کي رامينځ ته سول. په ۱۹٦۸ م کال د اتريش هيواد په مرکز ويانا کي ۱۱۰ هيوادونو غونډه وکړه، په نړيواله سطحه يې ترافيکي قوانين وضع کړه.

په افغانستان کي عيناً لکه په نوره نړۍ کي چې مخکي موټر نه وو د تګ او راتګ او اموالو د انتقال لپاره د آس، اوښ، مرکب او فيلانو څخه د نقليه وسايطو په توګه کار اخيستل کيدی، نورې ټرانسپورتي او مواصلاتي لارې چارې نه وې موجود.

په لومړي ځل په (۱۹)پيړۍ کي د امر حبيب الله خان د واکمنۍ پر مهال افغانستان ته دوه عرادې نقليه وسايط ورکړل سول، ټرافيکي سيستم او اصولو په تدريجي ډول سره د پرمختګ په حال کي وو، د امر امان الله خان په وخت کي يې په ښپاري ډول سره خپل د پرمختګ مراحل طی کړل په (۱۳۴۲) هـ ش کال کي د ترافيک پوليسو اداره چې په ښاروالۍ پوري مربوط وه، ورځخه جلا او په کورنيو چارو وزارت پوري مربوط سول، د ولاياتو د امنيه قوماندانۍ تر چتر لاندي يې فعاليتونه مخته وړل شروع کړل چې تر دامهاله جريان لري.

ترافيک Traffic

ترافيک Traffic يو لاتيني کليمه ده چې د تګ او راتګ په معنی ده.

په اصطلاح کي هر هغه شی چې پر جاده باندي حرکت کوي ترافيک بلل کيږي.

تعريف:هر هغه شی چې د يوه ځايه څخه بل ځای ته حرکت کوي هغه ته ترافيک ويل کيږي.

په ټوله نړۍ کي ټرافيک پر درې ډوله دي.

۱ : هوايي ترافيک: هوايي ترافيک هغه دی چې په هوا کي حرکت کوي: لکه طيارې

۲: بحري ترافيک: بحري ترافيک هغه دي چې په اوبو کي حرکت کوي: لکه کښتۍ

۳: زميني ترافيک: زميني ترافيک هغه دي چې ځمکي پر سر حرکت کوي: موټر، ريل ګاډی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

عموماً زميني ترافيک په دوه ډوله دي.

۱: د جادې ترافيک ۲: د پټلۍ ترافيک

زمونږ سر و کار د جادې د ترافيکو سره دی. چې دا بيا پر درې ډوله دي.

۱: د ماشين په واسطه ۲: د انسان يا حوان په واسطه ۳: پياده شاملين

*د ترافيکو په قانون کي حق اولیت پياده شاملينو ته ورکول سوی دی

پوليس ترافيک هغه کسان چې مشخص لباس يې اغوستی وي، د ترافيکو نظم برابروي

پوليس ترافيک بلل کيږي.

د پوليس ترافيک وظيفې: د ۱ترافيکو او جادې تنظيم۲ د ترافيکي پيښو بر رسي۳ د نمبر پلېټ او جواز سير

توزيع۴ په ترافيکي اصولو د خلکو پوهول ۵ د چلولو د جواز(لايسنس) توزيع.

ترافيک د نظم له رويه پر ۴ ډوله دی.

۱: پوليس ترافيک ۲: برقي ايشارې يا سينګالونه ۳: ترافيکي نښې يا لوحې ۴: د حق اولیت قاعده.

په دغه ۴ قسمونو کي لومړی د اعتبار وړ پوليس ترافيک ګڼل کيږي ځکه پوليس ترافيک د درک قوه لري.

پر جاده باندې د تګ اوصول

هر نقليه واسطه چلوونکئ بايد پر جاده باندې په داسې شکل حرکت وکړي چې و نورو يا ځان ته د خطر سبب نسي.

لومړی: هر چلوونکئ بايد موټر ته تر حرکت ورکولو مخکې خپل د موټر تيل، مبلايل، ټايرونه، بټۍ، ايشارې، د نمبر پلېټ بټۍ، او نور تخنيکي پرزه جات چک کړي تر څو پر لار د خنډ او خطر سره مخ نسي.

دوهم: هر چلوونکئ بايد په ترافيکي اصولو اګاه او د چلولو جواز(لايسنس) او د موټر جواز سير ولري.

دريم: هر چلوونکئ بايد د چلولو څخه مخکې امنيتي کمربند وتړي، ځکه د چلوونکي او موټر سرعت مساوي وي د کمر بند په تړلو سره د چلوونکي سرعت صفر کيږي.

څلورم: هر چلوونکئ بايد موټر ته تر حرکت ورکولو مخکې خپل د موټر شاوخوا او لاندې چک کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم: هر چلوونکئ باید پر جاده باندي په داسي شکل حرکت وکړي چي نورو ته د زیان، خطر او اذیت سبب نسي.

شپږم: هر چلوونکئ باید موټر په داسې شکل وچلوي چي نوموړی پرې حاکم وي او په اضطراري حالت کي یې کنټرول کړای سي.

اووم: چلوونکئ باید په موټر کي د نشه یي توکو د استعمال، ټلیفوني خبرو او زیات باندار کولو څخه ډډه وکړي.

اتم: چلوونکئ باید د تیز رفتار، هارن وهل، د جادې پر منځ تلل، بېځایه توقف، بېځایه پارکینګ، پر جاده موټر راګرځولو څخه ډډه وکړي.

نهم: هر کله چي چلوونکئ حرکت کوي لومړی دي ایشاره ایله کړي، په عقبي ښیښو(هندارو) کي دي وګوري کله چي اطمناني سو حرکت دي وکړي..

لسم: هر هغه وسایط چي په ساعت کي 30 کیلومتر تیزوالی ونه لري د ټرافیکو په قانون کي عمومي جادې ته نسي داخلېدای. باید پر فرعي سړکانو باندي ولاړ سي او یا هم په کوڅو کي ولاړ سي. لکه آس ګاډی، بایسکل او لاسي کراچی.

یولسم: قانون وایي تاسې باید د بل وسایط څخه دومره فاصله ولرئ که چیري یو وسایط یو دم دریږي او یا خرابیږي تاسې باید په دغه جریان کي خپل وسایط کنټرول کړائ سئ.

سبقت (مخته کېدل)

د یو نقلیه واسطې مخته کېدل د بلې نقلیه واسطې څخه عبارت د سبقت څخه دی.

د منع سبقت ځایونه: ډبل سبقت، پر مخ پورته، پر مخ کښته، پر ګولایي، پر تنګه جاده، په تونل کي، پر پیاده رو، پر کومه جاده چي د منع سبقت نښه(لوحه) وي او پر راسته لاس سبقت کول منع دی.

د سبقت کولو په حالت کي باید د دید (لیدلو) ساحه پراخه وي، نه نور ترافیک په خطر کي واچول سي او نه هم ځان. د سبقت په وخت کي مو د نقلیه واسطې سرعت ډېر کړئ تر څو د بلې واسطې څخه په امنیت کي تیر سئ.

د سبقت په وخت کي د ټکر احتمالات ډېر وي، د نړۍ 60 فیصده پېښي د سبقت په وخت کي رامینځته سوي.

ترافیکي پېښې (حادثې)

تعریف: هغه تصادم یا پېښه چي د ځان سره مالي او ځاني زیان ولري ترافیکي پېښه بلل کیږي.

ترافیکي پېښې پر درې ډوله دی۱ لویه ترافیکي پېښه۲متوسطه(میانه) ترافیکي پېښه۳کوچنۍ ترافیکي پېښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- لویه ترافیکی پیښه

لویه ترافیکي پېښه(حادثه)هغه حالت دی چي دشخص په فوت، د غړي په دایمي معلولیت یا د سلو زرو افغانیو څخه په زیات مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

۲- متوسطه ترافیکی پیښه

متوسطه (میانه) ترافیکي پېښه (حادثه) هغه حالت دی چي په شدید ضرب او جرح، غړي په ماتېدو یا له پنځوس زرو څخه زیات تر سلو زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

۳- کوچنی ترافیکی پیښه

کوچنی ترافیکي پېښه(حادثه) هغه حالت دی چي په سپک (خفیف) ضرب او جرح او یا تر پنځوس زرو افغانیو پوري په مالي ضرر تمام سي. (د جزاکود۵۷۷ ماده)

د ترافیکي پیښې اصول:

- د پېښې مرتکب شخص دي خپله نقلیه واسطه د جادې راسته طرف ته ودروي.
- د پېښې مرتکب شخص دي د زخمیانو سره همکاري وکړي، نژدې کلینیک او روغتون دي دي یې انتقال کړي.
- د پېښې مرتکب شخص دي د زخمي سوي کس سره اولیه کمک وکړي لکه د وینې د جریان بندېدل...

د ترافیکي پېښو د بررسی ټیم او دندې یې

د ترافیکي پېښو د بررسی امریت هغه غړي چي د ترافیکي پېښې بر رسي او د پېښې د ځای کورَکي کوي د بر رسی ټیم بلل کیږي.

د بر رسی د ټیم دندې په لاندي ډول دي

د پېښې جریان لیکل، اثباتیه مدارک راټولول، لکه عکسونه اخیستل، پوښتنې کول، اقرار اخیستل، د زیان اندازه معلومول، شاهدان نیول، د ترافیکي پیښې معلومات ترتیب او دوسیه ورته جوړول.

جرم او مجرم

هر هغه عمل چي د ترافیکو د قانون خلاف ترسره کیږي هغه ترافیکي جرم بلل کیږي.

مجرم: هغه شخص چي جرم یې رامینځته کړی وي مجریم بلل کیږي.

مجرم هیڅکله د پېښې د ځای څخه فرار نسي کولای که د پېښې د ځای څخه فرار وکړي جرم یې یو په دوه کیږي. خو په دوه حالت کي فرار کولای سي. لومړی: که چیري د زخمي یا مړي قریبانو ده ته ضرر رسوئ نوموړی به ځي نژې پوستې یا پولیسو ته ځان په واک کي ورکوي. دوهم : مجرم کس به زخمي کس روغتون ته انتقالوي خو بیرته به د پېښې ځای ته ځان رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خسارې جبران

د ملامت شخص له لوري مقابل شخص ته د مالي يا ځاني زيان جبران ورکول د خسارې جبران بلل کيږي.

د پېښې مرتکب شخص د قانون پر مجازاتو سربيره د خسارې په جبران مکلف دی.

که په پېښه کي مړی رامينځ ته سي د مړي د تدفين او تکفين مصارف د خسارې په جبران کي حساب کيږي. همداشان که په پېښه کي تپ، مات او يا هم مالي زيان وي بيا هم مجرم د خسارې په جبران مکلف دی.

که چيري متضرر کس په ترافيکي پېښه کي ملامت تشخيص سي د هغه د ملامتيا په تناسب په تثبيت سوي جبران باندي مکلف دی.

د سير جواز (جواز سير)

تعريف: جواز سير هغه ارزښت لرونکئ سند دی چي د ګمرک د محصول او تخنيکي معاينې څخه وروسته يو نقليه وسايط ته ورکول کيږي. يا جوازسير يو ډول کتابچه ده چي نقليه واسطې ته په جاده باندي د تګ اجازه ورکوي.

تخنيکي معاينه: د موټر انجن، شاسي او نورو پرزو چک کولو ته تخنيکي معاينه ويل کيږي.

تخنيکي ټيم: د جواز سير امريت هغه اشخاص چي د موټر تخنيکي معاينه کوي تخنيکي ټيم بلل کيږي.

په جوازسير کی د عرادې مشصات لکه انجن نمبر، شاسي نمبر، د عرادې ماډل، رنګ، د عرادې نوعيت، د سوارليو (سپاريانو) تعداد او د بار اندازه ښودل کيږي.

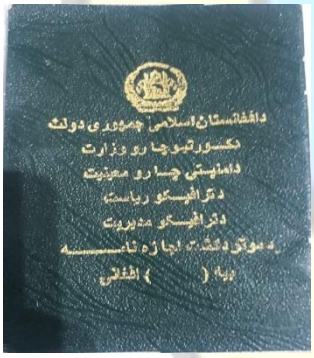

په جواز سير کي د عرادې د مالک مشخصات لکه نوم، د پلار نوم، عکس، سکونت او مبايل نمبر ليکل کيږي.

د ترافيکو د قانون ۱۴مه ماده داسې حکم کوي:

(1) د ترافيکو اداره د ماشين لرونکي نقليه واسطي د مالياې او محصول د ورکړې له ډاډ حاصلولو څخه وروسته د مربوطه اسنادو اود عرادې د تخنيکي لازمو تجهيزاتو د بشپړ والي او فعال والي په پام کښې نيولو سره نومورې واسطي ته د سير جواز ورکوي.

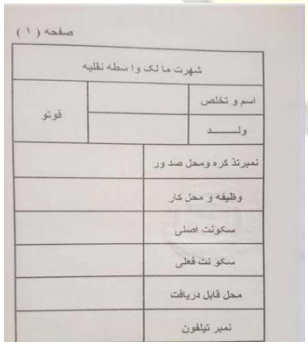
صفحه (۱)

شهرت مالک واسطه نقليه		
اسم و تخلص		فوتو
ولـــد		
نمبرنمبر کره ومحل صدور		
وظيفه و محل کار		
سکونت اصلی		
سکونت فعلی		
محل قابل دريافت		
نمبر تيلفون		

د ترافيکو د قانون ٦١ مه ماده داسې حکم کوي: کوم شخص چي پر عمومي جاده بغير دجواز سير او نمبر پلېټ څخه موټر په حرکت راولي د درو زرو څخه تر شپږ زره افغانيو پوري په نغدي جريمه يا له ۳ څخه تر ٦ مياشتو پوري به بند محکوميږي.

د جزاکود ٥٦١ ماده حکم کوي: که کوم شخص د انجن يا شاسي نمبر تغير کړي به قصير حبس محکوميږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

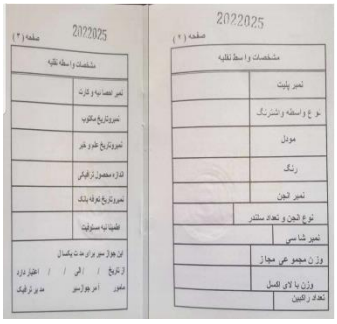

هر جواز سیر څو تشي خانې لري، ترڅو د تغییراتو په وخت کې ډکې سي لکه د موټر د رنګ بدلول، باډۍ پوري بسته کول او ځینې نور انواع.

که څوک موټر اخلي یا رانیسی غوره ، دا ده، چې یوځل ئې اسناد دخپل اطمینام لپاره د ترافیکو په مدیریت کی چک کړي یا د جواز سیر په امریت کي وګوري چې څه تخلفات ونه لري.

ټکس لاین

هغه کتابچه ده، چې د ټکسي موټرونو لپاره ورکول کیږي.

دوه ډوله وي: ۱- ښار ي ۲- اطرافي.

دې کتابچه کې لیکل سوي وي، چې دا موټر له دې ایستګاه څخه تر دې ایستګاه پورې حق لري سوارلۍ پورته کړي.

نمبر پلیټ

هر ماشین لرونکي نقلیه واسطې ته دوه نمبر پلیټه ورکول کیږي، چې یو یې مخ او بل یې شاته بسته کیږي.

نمبر پلیټونه په شخصي، دولتي او خارجي موسیساتو ویشل سوي دي.

شخصي نمبر پلیټ په ملکي افرادو پسي مربوط کیږي، دولتي نمبر پلیټ په اړوند ارګان پسي مربوط کیږي او د موسیساتو نمبر پلیټونه په موسیسو، انجیو ګانو او خارجي نماینده ګیو پسي مربوط کیږي.

نمبر پلیټ مختلف شکلونه لري ش شخصي، ټ ټکسي، ل لاری، ب ، بس او نور

د دولتي ملکي ادارو د نمبر پلیټ بطن تور او د اعدادو رنګ یې سپین دی، د وسلوال پوځ او نورو نظامي قطعاتو نمبر پلیټ سپین او د اعدادو رنګ یې سور دی.

د هر نمبر پلیټ څراغونه باید فعاله، پاک او د لوستلو وړ وي

د افغانستان په نمبر پلیټو کي (۰) عدد نسته ځکه د لیري څخه لوستل کیږي نه او د موټر هر نمبر پلیټ د ۱۱۱ څخه شروع تر ۹۹۹۹۹ پوري جریان لري کله چې یولک ته ورسیږي بیا (منفي -۲) ۱۱۱ شروع کیږي.

ترانزټي نمبر پلیټ: کله چې افغانستان ته نوی موټر راواردیږي پر سرحداتو ورته ترانزټي نمبر پلیټ ورکول کیږي. تر څو چې موټر ته نمبر پلیټ او جوازسیر جوړیږي تر هغه وخته د ترانزټي نمبر پلیټ څخه استفاده کولای سي. دغه نمبر پلیټ تر ۱۰ یا ۲۰ ورځو پوري د اعتبار وړ دی.

زراعتي تراکتور، موټرسایکل، ریکشا او زرنج ته یو نمبر پلیټ ورکول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو شمېر جزایي احکام

شپږ شپیتمه ماده

(1) که څوك د چلولو د جواز له درلودلونه پرته ماشین لرونکی نقلیه واسطه په عام واټ وچلوی له یوی میاشتی نه تر شپږ میاشتو پوری په حبس یا له زر افغانیو نه تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

(2) د نقلیه واسطی مالك یا متصرف ددی خبری په پوهیدلو سره سره چی چلوونکی د چلولو جواز نه لری او هغه ته د نقلیه واسطی د چلولو اجازه ورکړی تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

اوه شپیتمه ماده

د الکهولی مشروباتو او یا مخدره موادو له استعمال نه د راولاړی شوی نشی په حالت کښی چلول جرم دی. مرتکب د نورو قوانینو د احکامو په پام کښی نیولو سره له شپږو میاشتو نه تر یوه کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

اته شپیتمه ماده

که چیری څوك د ترافیکی مقرراتو، اشاراتو، علامو او ترافیکی تأسیساتونه د سر غړونی په سبب په عام واټ باندی د ترافیکو په امنیت کښی خطر واچوی تر دری میاشتو پوری په حبس یا تر دری زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

نهه شپیتمه ماده

که څوك د واټ د ترافیك امنیت په عمدی ډول ګډوډ کړی چی د هغه په سبب اشخاصو ته ځانی او مالی زیان واوړی، د زیان په جبرانولو بر سیره د جزأ د قانون له حکمونو سره سم مجازات کیږی.

اویایمه ماده

که څوك عام واټ د ترافیکو د اداری د پخوانی اجازی له حصول نه پرته د تعمیراتی او نورو موادو د کښینبودلو په سبب بند، کنده یا د تیریدلونه وباسی تر دری میاشتو پوری په حبس یا تر دری زره افغانیو پوری په نغده جزأ محکومیږی.

یو اویایمه ماده

(1) که څوك د ترافیکو علامی، اشارات او تأسیسات په خپل سر په عام واټ باندی نصب او یا هغه له واټ نه لیری کړی او یایی لوری بدل کړی تر دری میاشتو پوری په حبس او یا تر دری زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

(2) که څوك د اعلان، تابلو او داسی نورو د نصبولو په واسطه ترافیکی علامی او اشارات پټ او یا ګډوډ کړی تر یوی میاشتی پوری په حبس او یا تر زرو افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

دوه اویایمه ماده

(c) ketabton.com: The Digital Library

که چیری د ښاروالیو، د واټ د ساختمانی او د سرکونو د ساتنی او څارنی د مؤسسو کارکوونکی د دغه قانون د اته دیرشمی مادی له احکامونه سرو غړوی، سرغړوونکی تر یوی میاشتی پوری په حبس یا تر دوه زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

دری اویایمه ماده

(1) که چیری د نقلیه واسطی چلوونکی داهمال،غفلت بی احتیاطی، د ترافیکی قانون، مقرراتو او یا لوایحونه د سر غړونی په سبب د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دریمی فقری د مندرجی درنی ترافیکی پیښی مرتکب شی په هغه حبس چی له شپږو میاشتو نه لږ او له دری کلونو نه زیات نه وی محکومیږی.

(2) که چیری ارتکاب شوی عمل له هغو اصولو نه د غتی سرغړونی په سبب واقع شوی وی چی د فن او مسلك له مخی پری لازم وی، مرتکب په متوسط حبس چی له دوه کلونو نه لږ نه وی محکومیږی.

(3) که چیری ارتکاب شوی عمل د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د دوهمی فقری مندرجه متوسطه پیښه تثبیت شی، مرتکب د احوال سره سم تر یو کال پوری په حبس یا تر دولس زره افغانیو پوری نغدی جزأ یا په دواړو جزأګانو محکومیږی.

څلور اویایمه ماده

د دغه قانون د اوه ویشتمی مادی د لومړی فقری مندرجی کوچنی ترافیکی پیښی کښی چی د سپك ټپ یا تر دری زره افغانیو پوری د مالی زیان سبب شی او د پیښی شاملین د موضوع له تعقیب نه تیر شی او د زیان په جبران کولو موافق وی، د ترافیك څارندوی د سر غړوونکی مالی تنبیه ته اقدام کوی او موضوع ته خاتمه ورکوی.

پنځه اویایمه ماده

څوك چی د ترافیکی پیښی مرتکب شی او له ټپیانو سره له لازمی مرستی نه ځان وژغوری، د اصلی پیښی په جزأ بر سیره تر شپږو میاشتو پوری په حبس یا تر شپږ زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

شپږ اویایمه ماده

که څوك د ترافیکی درنی یا متوسطی پیښی مرتکب شی او د پیښی له ځای نه وتښتی د اجبار د حالت په پام کښی نیولو سره د اصلی پیښی په جزأ بر سیره له شپږو میاشتو نه تر یو کال پوری په حبس یا له شپږ زره افغانیو نه تر دولس زره افغانیو پوری په نغدی جزأ محکومیږی.

د چلولو جواز(لایسنس)

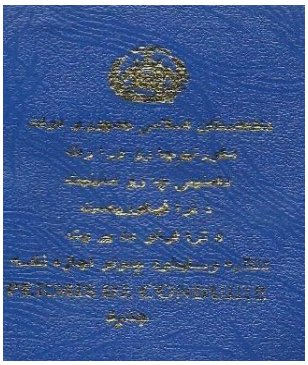

یو ډول کتا بچه ده چې چلوونکي ته پر جاده باندې د چلولو اجازه ورکوي.

یا هغه ارزښت لرونکي سند ته ویل کیږي چې چلوونکي ته تر ۱۵ ورځني زده کړو عملي او نظري ازموینې وروسته د ترافیکو مدیریت له لورې ورکول کیږي.

***په لایسنس کې د چلوونکي نوم، د ویني ګروپ، مُهر او نقلیه وسیله ذکر کیږي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

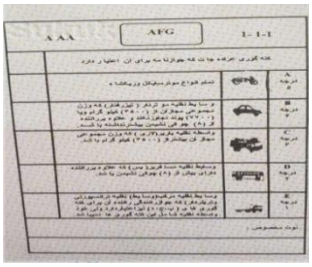

*لايسنس يوازې هغه ولايت کې نوی کيدای سي چيري چې اخيستل سوی وي.

*لايسنس کاپي کول او ګرځول يې د اعتبار وړ نه دي، بايد اصل ولري.

*د افغانستان لايسنس په 34 ولاياتو کې د اعتبار وړ دئ .

*هر لايسنس درې کاله وخت لري.

*په لايسنس کي يو ډول کارت دی چې کارت تخلف ورته ويل کيږي کله چې يو شخص ترافيکي تختي وکړي په همدغه کارت کي يې تختي ليکل کيږي که چيري يو شخص تر درو اضافه تختی وکړی د دوهم ځل لپاره به د لايسنس کورس تعقيبوي.

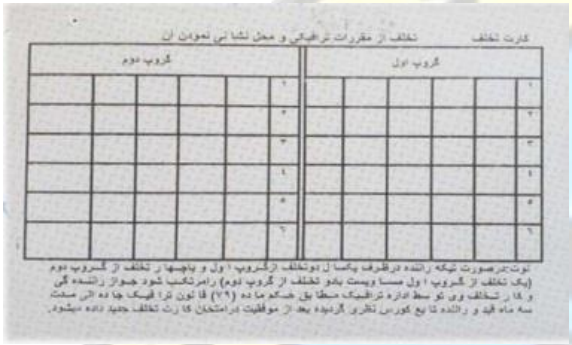

د لايسنس اخيستو شرايط

۱-افغان به وي. ۲- اتلس کلنۍ عمر ئې پوره کړی وي. ۳- معيوبيت ونه لري.

عموماً لايسنسونه په دوه ډوله دي: ملي او بين المللي.

په افغانستان کې لايسنسونه پر څلور ډوله دي.

۱ - جديد ۲- تجديد ۳- ارتقاء بالدرجه ۴- مثنی ۵- بين المللي د لايسنس ډولونه دي.

۱ -جديد لايسنس هغه کسانو ته ورکول کيږي، چې غواړي د لومړي ځل لپاره لايسنس واخلي .

۲ -تجديد لايسنس له دريو کالونو څخه وروسته کله چې جديد لايسنس نوی سي، دې ته تجديد سوی لايسنس وايي.

۳ -مثنی لايسنس کله چې لايسنس ورک يا تخريب سي نو دويم ځل اخيستو ته ئې مثنی لايسنس وايي. د اخيستلو پروخت ئې عملي او نظري امتحان اخيستل کيږي.

۴ -ارتقا به درجه لايسنس هغه لايسنس دئ چې د مهارت د زياتيدو وروسته له يو کاله وروسته ورکول کيږي. يعنې کله چې يو کس يو ډول واسطه کې مهارت ولري او غواړي بل ډول واسطه وچلوي نو بايد ارتقاع به درجه لايسنس لپاره د ترافيکو مديريت ته ورسي. هغوی بيا رسمي اجراأت کوي.

د لايسنس اخيستو لپاره د اړتيا وړ شيان:

۱ -تذکره. ۲- د وينې د ګروپ يا صحی معاينات.- ۳- درې قطعې عکسونه .

د لايسنس کټګوری

A پنځمه: موټر سايکل، زرنج او...

Bځلورمه: تيز رفتاره موټرونه لکه سراچه، کرولا او...

Cدرېيمه: لوی موټرونه چې وزن ئې له 3.5 ټن څخه زيات وي .

Dدويمه: بس موټرونه چې له 7 څوکيو زياتې ولري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Eلومړی: هغه موټر چې نور موټر کش کوي، یعنې لوی – لوی موټر چې نورو موټرونو سره د مرستې لپاره جوړ شوي دي.

***هر لایسنس یو د سرغړونې کارټ له ځانه سره لري. دا کارټ د پوره ارزښت لرونکی دئ. لایسنس له دې کارته پرته هیڅ دئ. دې کارټ کې د چلوونکي تیروتنې ثبتیږي. که تیروتنې له 3 زیاتې سي لایسنس ترې اخیستل کیږي.**

د ترافیکو خاصه وضعه

***کله چې په جاده کې رش وي لاره بنده وي، پولیس ترافیک ولاړ وي شپیلکلان وهي وسایط یوې او بلې خواته پاسوي، ایشاره هم شنه وي خو بیا هم جادې ته مه داخلیږئ، ستاسې سترګې د اعتبار وړي دي کله چې لار ایله سول حرکت وکړئ.**

څراغونه (بتی)

*د موټر د مخ بتۍ، ژړې ایشارې، بریک بتۍ، د نمبرپلیټ بتۍ او د انعکاس څښې په موټر کې قانوني څراغونه دي، ددې څخه بغیر نور څراغونه بسته کول غیري قانوني دي.

*ښکاري او ګازې څراغونه بسته کول غیري قانوني دی.

سوارلی(سپاریان)

***کله چې موټر جوازسیر ورکول کیږي په جوازسیر کې د موټر د سوارلیو اندازه ټاکل سوې. مثلاً په سراچه کې د ډریور سره پنځه نفره اجازه سته، بس یا ۳۰۳ موټر ته د ۴۷ نفرو اجازه سته، تر دې اضافه سواریان پورته کول غیري قانوني کار دی.**

***ځینو وسایطو ته بیا بغیر د چلوونکې څخه د بل نفر اجازه نسته لکه بایسکل او ټکټر...**

د سوارلي کیافه(شکل)

***قانون چلوونکي ته وایي کله چې تاسې سواري پورته کوئ د هغه کیافې او شکل ته باید په دقت وګورئ، که مو چیري شک ورسیږي چې بد شخص دی مه یې پورته کوئ.**

د بارداره موټر د بار اندازه.

***د بارداره موټر لپاره په جوازسیر کې د بار اندازه ټاکل سوې ده، د هغه اندازې څخه اضافه بار موټر ته اچول غیري قانوني کار دی.**

***مثلاً په یو لارۍ موټر کې ۱۰ ټنه د بار جواز سته که تاسې تر دې اضافه ور واچوئ پولیس ټرافیک کولی سي چې تاسي تهدید، جرمانه او یا لایسنس درڅخه واخلي.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

* په لارۍ موټر کي د بار اچول یوازي د هغه تر باډیه پوري محدود دی ، که باره تر باډۍ یوې او بلي خواته تیر وي دا غیري قانوني دی. بغیر د هغه شرکتونو څخه چي هغه ددولت سره پروتوکول لري، د پروتوکول په اساس که بار د لارۍ تر باډۍ اضافه وي یو طرفه بل طرف او شاته دي یې سور ټاټ وځړوي.

د کلینر مسوولیت

*عموماً په بس او یا لارۍ موټر کي د موټروان سره دوهم کس د کلینر په حیث ورسره وي، کلینر ته دموټروان په رقم خاص جواز ورکول کیږي، ۱۸ کاله عمر به لري د کورنۍ اجازه به لري، بیا نو کلینري کولی سي.

* کلینر که په بس موټر کي وي په سوارلیو باید وګرځي چي لاس ونه باسي او یا په بس کي بې ځایه ونه دریږي.

او که په لارۍ موټر کي وي باید پر بار وګرځي پر ټایرو او یا نورو پرزو وګرځي.

*موټروان باید دسوارلیو سره باندار ونه کړي، په سګریټو ځان اخته نکړي او د چا په خوښه رفتار ونکړي قانوني باید مخته ولاړ سي.

پیاده

پیاده شاملین: هغه اشخاص چی د نقلیه واسطو له استفادی نه پرته په عام واټ باندی حرکت کوی پیاده شاملین بلل کیږي.

*قانون پیاده شاملینو ته حق اولیت ورکړی، که هر وسایط والا د پیاده سره ټکر کوي قانون یې ملامتوي.

*هیڅ وخت پیاده په چا نه ملامتیږي، ځکه پیاده شاملینو ته کورس نسته، ټول وسایط چلوونکي د قانون تر چتر لاندي راځي . ځکه ټرافیکي اصول یوازي ددوی لپاره دي، هر وسایط چلوونکئ باید په ټرافیکي اصولو اګاه شخص وي.

*پیاده شاملیون ته لازمه ده چي پر پیاده روونو حرکت وکړي، او پیاده شاملین چي تر سړک اوړې درې طریقې لري.

۱ :طریقه یې داسې ده کله چي پیاده تر سړک اوړي چیري چي ټرافیک وي هلته به ټرافیک ته ناره کوي چي راسه ما تر سړک واړوه.

۲ :طریقه یې د پیاده رو لوحې دي کله چي هغه ولاړې وي پیاده شاملین حق لري چي تر سړک تیر سي.

۳ :طریقه د کوچنیانو ده کله تاسې خپل کوچنیان مکتب او یا بازار ته استوئ لارښوونه ورته وکړئ چي پر سړک اوړئ لاسونه یو له بل سره ونیسئ شاوخوا وګورئ بیا تیر سئ، که چیري یو وسایط پر تاسې راورسیږي وارخطا کیږئ مه ودریږئ چي وسایط تیر سي بیا تاسې تیر سئ.

پیاده رو د کاروبار لپاره ندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

*پیاده رو د پیاده تگ لپاره دی، کواټ پر ایښودل، ترکاري باب پر خرڅول او یا ریړۍ پر درول غیري قانوني کاردی.

*ټول پیاده شاملین لکه کوچنیان، ښځي، ځوانان او سپین ږیري دي پر پیاده ولاړ سي.

حیوانات جادې ته داخلول

*کله چې یو څوک حیوان جادې ته داخلوي قانون وایي پر داسې وخت باید داخل سي چې نور وسایط جادې ته نه وي داخل سوي.

*هغه حیوانات لکه پسونه، غوایان، اوښان او یا نور حیوانات چې کله ګنج ته بیایاست او یا په ښار کي رمه تېروئ باید د ملا پر آذان جادې ته داخل سئ، پدغه وخت کي په جاده کي د وسایطو ګډه ګوډه نه وي.

*کله چې رمه جادې ته داخلیږي باید درې نفره ورسره وي یو په سر کي بل په مینځ کي بل په پای کي ترڅو رمه په ښه طریقه سره تر جادې تیره سي.

*که ناوخته سوی وو بیا دي نو خپل حیوانات پر فرعي سړکونو تر خپل هدفه ورسوي، که چیري چا د حیواناتو سره ظلم کوئ، پولیس ټرافیک حق لري چې ظلم کوونکئ تهدید او یا جریمه ورکړي.

ترافیکي نښې(لوحې)

د ترافیکو په قانون کي اته ډوله ترافیکي نښې یا لوحې دي

۱ :اخطاریه لوحې

۲:حق اولیت لوحې

۳ :منع کوونکې لوحې

۴:هدایت ورکوونکي لوحې

۵:معلومات ورکوونکي لوحې

٦: تأسیسات

۷: برقي ایشارې(سیګنالونه)

۸: خط اندازۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی: اخطاریه(نښې) لوحې

هغه لوحې چې مثلث شکل لري او یا درې کونجه وي دې ته اخطاریه لوحې ویل کیږي.

چپه لاس ته ګولایي

راسته لاس ته ګولایي

خلور لارې (د راسته لاس خخه د حق اولیت مراعتول)

عمومي خطر

ددوو طرفو خخه د جادې کم عرضه کیدل

متقابل ترافیکي خطر

چپه لاسته ډبلی ګولایانی

راسته لاسته ډبلی ګولایانی

د ښویدو خطر

کمپرک(کښته پورته)

لس فیصده مخ پورته

لس فیصده مخ کښته

د باد لوری ټاکونکي

تونل

د غره خخه د ډبری د رالویدو خطر

خامه سړک(د میده شکو د غورځېدو خطر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پیاده رو دهلیز

د کوچنیانو پیاده دهلیز

ترساختماني کار لاندي جاده

د وحشي حیواناتو تیریدل

د اهلي حیواناتو تیریدل

سیند ته د ورلوېدو خطر

ترافیکي برقي ایشارې

دوهم: د حق اولیت نښې(لوحې)

هغه نښو یا لوحو ته ویل کیږي چې د لومړیتوب حق په کښې مراعت کیږي.

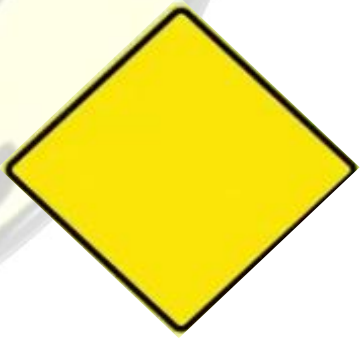

عمومي جاده(حق اولیت د عومي جادې دی)

عمومي جاده ختمه سوه

حق اولیت د مخامخ عمومي جادې دی.

د راستې خوا فرعي سړک لمخي د مخامخ حق اولیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابل ټرافیک باید انتظار وکړي

انتظار کول حق اولیت مخامخ ټرافیک ته ورکول.

درېدل او حق اولیت مراعتول

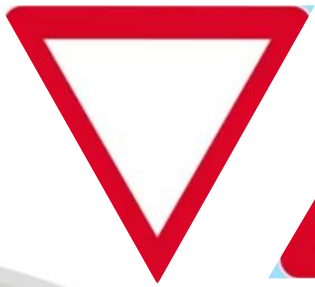

و ګوره او تیر سه.

د چپې خوا فرعي سړک لمخي د مخامخ حق اولیت

دریم : منع کوونکي (نښې) لوحې

دا هغه لوحې یا نښې دي چې تاسې د یو کار څخه منع کوي.

یک طرفه جادې ته داخلیدل منع دي

د ټولو وسایطو پر مخ بنده جاده

د موټرانو ننوتل منع دي

د موټرسایلکل ننوتل منع دي

د بایسکل ننوتل منع دي

د ټکټر(تراکتور) ننوتل منع دي

د آس د ګاډي ننوتل منع دي

د ټریلر(ټیلر) ننوتل منع دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلاسي کراچي (ګاډي) ننوتل منع

هغه موټر ننوتل منع دی چې د بار وزن يې تر اووه ټنه اضافه وي.

د هغه موټر ننوتل منع دي چې مجموعه وزن يې تر اووه ټنه اضافه وي.

د هغه موټر ننوتل منع دي کوم چې پر اکسل يې وزن ۵ ټنه وي.

تر ۲,۵ متره او يا اضافه تر دې بر لورونکئ موټرونه منع دي.

تر ۳,۵ متره جګ موټرونه ننوتل منع دي

تر ۱۰ متره اوږد موټرونه منع دي

راسته لاسته ګرځيدل (کاټيدل) منع دي

چپه لاسته ګرځيدل(کاټيدل) منع دي.

د U په شکل ګرځېدل منع دي

د ټولو وسايطو لپاره سبقت منع دی.

سبقت کولی سي

د غټ موټر سبقت منع دی

غټ موټر سبقت کولی سي

تر 50 اضافه سرعت منع دی

تر 50 اضافه سرعت کولی سئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هارن وهل منع دی.

توقف منع دی

پارکینگ کول منع دي.

پارکینگ کولی سي

تر ټاکلی وخته پارکینگ نسئ کولای

د پارکینگ ټاکلی وخت ختم سو

د گمرک محل(توقف)

حق العبور (توقف)

څلورم: هدایت ورکوونکي (نښې) لوحې (امریه)

دا هغه لوحې دي چې تاسې ته هدایت او امر کوي.

مخامخ لور ته حرکت

راسته طرفته حرکت

چپه طرفته حرکت

راسته طرفته گرځیدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چپه طرفته ګرځيدل

مخامخ او راسته طرفته حرکت

مخامخ او چپه طرفته حرکت

جاده راسته او چپه طرفته ګرځي

د راستې خوا څخه واوړئ

د چپې خوا څخه واوړئ

ترافيکي څرخ يعني دايروي چوک

د بايسکل سړک

پياده سړک

ځنځير لرونکي موټر بايد پر ولاړ سي.

تر ټولو د کم سرعت سيمه

د کم سرعته سيمي ختميدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم: معلومات ورکوونکي (نښې) لوحې.

دا هغه لوحې دي چې تاسې ته معلومات درکوي، کله چې تاسې یو ښار ته داخلیږئ او تاسو ددغه لوحو سره بلد یاست بیا نو ستاسې ښه لارښود کېدای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختلفو طرفو ته د خط السير تنظيم.

د بنارې حدودو د شروع کيدو لوحه

د بنارې حدودو د ختم لوحه

د پام وړ ځايونو په اړه معلوماتي لوحه.

د لويو بنارو د ليرې والي او په کيلومتر داندازې ښوولو لوحه.

د ولايتونو د بنارونو په اړه معلوماتي لوحه

د بنارونو او ولايتونو په اړه معلوماتي لوحه .

د ولايتونو د مسير د معلوماتي لوحه.

په داخل د بنار او ولاياتو کي معلوماتي لوحه

د جادې اندازه والی

د جادې نمبر

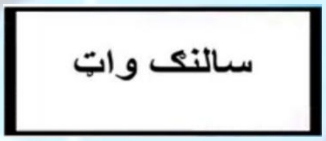

د بنارې واټونو د معلومولو لوحه

په داخل د بنار کي د محلونو د ښوولو لوحه .

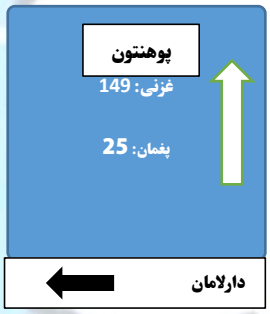

د ولايتونو او بنارونو د مسير معلوماتي لوحه

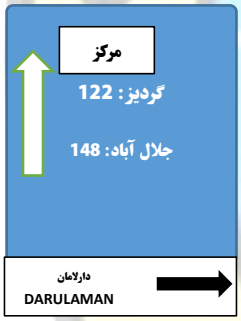

د ولايتونو او بنارونو د مسير معلوماتي لوحه

بنه داخل د بنار کي د غټو محلونو دښودلو لوحه.

ترافيکي انحراف.

ترافيکي انحراف.

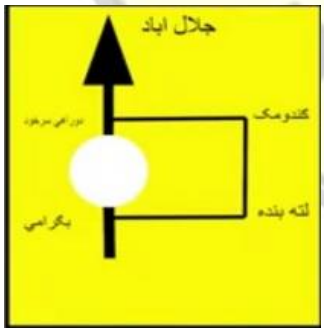

د ولاياتو په سطحه انحراف

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم: تاسیسات او یا ترافیکي جزیرې.

دا لوحې د لرګې او یا چادر څخه جوړې دي، پر چوکو ولاړې وي د ویکټور لوری چې هر طرف ته وي تاسې ته هدایت کوي چې هماغه طرفته ولاړ سئ.

چپه او راسته طرفته ولاړ سه

چپه طرفته ولاړ سه

راسته طرفته ولاړ سه

انعکاس کوونکې اله

د ترمیم کاری سیاره لوحه

مخروطه

دوو ښاخونو ته تلل

اووم: برقي ایشارې(سګنالونه)

هغه ایشارې دي چې د عامه نظم د تنظیم لپاره پر چوکو او جادو لګول سوي وي.

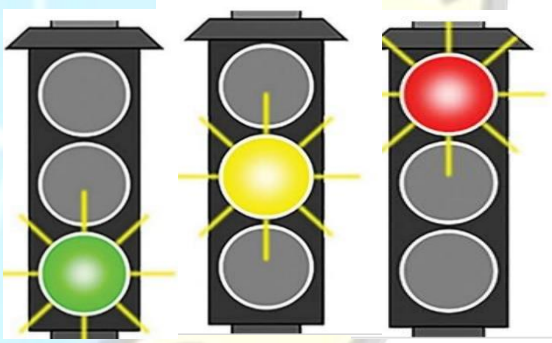

ودریږه

اماده سه

حرکت

اتم: خط اندازی

هغه سپین یا ژړ خطونه چې د سړک پر سر رسم سوي وي خط اندازی بلل کیږي.

مات(قاطع) خطونه

دوه مستقیم خطونه.

مستقیم خط.

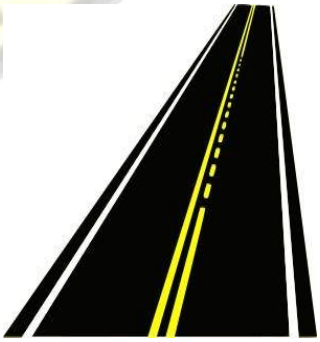

مستقیم او مات قاطع خطونه.

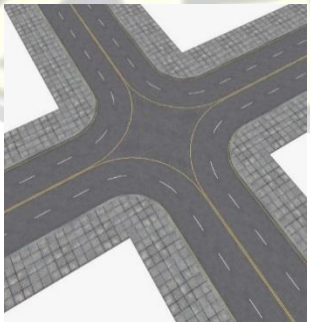

په چهارهي یا خلور لارې کې په خط اندازی سره حدود ښودل سوی.

پیاده رو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډ ژوند لیک

زه سیف الله بسمل د کندهار ولایت د پنځمې ناحیې اوسیدونکی په ۱۳۷۴ هـ ش کال کې زېږدلی پلرنی تاټوبی مې کندهار ولایت دامان ولسوالي ده.

تر دوولسم ټولګی پورې مې زده کړې په میرویس خان نیکه لېسه کې کړې تر فراغت وروسته د کانکور په امتحان کې کندهار پوهنتون شرعیاتو پوهنځی ته بریالی سوم په ۱۳۹۹هـ ش کال کې مې د همدې پوهنځی څخه د فراغت سند تر لاسه کړ.

په فرهنګي اړخ کې مې بېلابېلې لیکنې کړې، مختلفو ورځپاڼو او سایټو نشر کړې. همدغه شان (د شخصیت جوړوونې هنداره)، (اسلام او غربي ایډیالوژۍ) تر عنوان لاندې هم دوه ناچاپه کتابونه لرم.

کله چې مې په ترافیکو کې دنده پیل کړه د تعلیم او تربیې په بخش مې یوه لویه غوښتنه او نیمګړتیا محسوس کړه، هغه دا چې په پښتوکې په خُلص شکل زمونږ د زده کوونکو او موټر چلوونکو لپاره د دوی په ژبه او لهجه داسې ترافیکي درسونه او قوانین موجود نه وه چې هم دي د لایسنس د درس زده کوونکي درس په کښې ولولي او هم دي یې نور چلوونکي مطالعه کړي. که وه حجم به یې ډېر وو او یا به ډېر لنډ وه یعني یوازې به ترافیکي نښې وې. دغې نیمګړتیا ته په کتو مې هڅه وکړه چې د مختلفو منابعو څخه مواد راټول کړم په مختصر شکل یې په عامیانه پښتو یې ولیکم او تر ګرانو هیوادوالو او په خاص ډول د وسایطو تر چلوونکو یې ورسوم. تر څو د هیواد د ټرافیکي اصولو سره اشنا او د چلولو په وخت کې یې مراعات کړي په دغه شکل یې هم یې ځان او هم یې ټولنې ته ګټه ورسېږي.

ګرانه لوستونکیه!

بشر د نیمګړتیاوو څخه ندی خالي، که په نوموړي چپټر (کتاب) کې کومه غلطي او اشتباه سوې وي هیله ده ومې بخښې او تر لوستلو وروسته یې راپام کړې تر څو اصلاح یې کړم.

په مینه

سیف الله بسمل

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library